השגחה עליונה

משרד החינוך עושה ביקורות פתע.
האולפנה בגדרה | צילום: אבי רוקח

בזמן שבכל הארץ תלמידים נבחנים בהשגחה מלאה– באולפנת בהר"ן ניגשים לבגרות כשהמשגיח היחיד בכיתה הוא המצפון ● "זו לא אוטופיה" כותב מנהל אגף הבחינות במשרד החינוך ● "פשוט סומכים עלינו" סיפרה תלמידה

תמר טרבלסי־חדד ועקיבא נוביק

בשעתרת לוז העולה לביתה יא', ניגשה לפ־ני שבועות אחדים לבחינות הבגרות הראשו־נות שלה, איש לא היה בכיתה מלבד חברותיה. בשקט מופתי הן התיישבו והתחילו לפתור את השאלות, מתורגלות בכך שאין אף מבוגר אח־ראי שינסה לתפוס תלמידה סוררת שאולי תע־תיק. "הם פשוט סומכים עלינו", אמרה עתרת, "ואנחנו סומכות על עצמינו."

תופעת ההעתקות במבחנים מטרידה מאוד את מערכת החינוך, אבל התלמידות מאולפנה בהר"ן בגדרה כבר רגילות למבחני יושר. כבר שני עשורים הן ניגשות לכל הבחינות בבית הספר ללא משגיחים, כולל לבחינת הבגרות. זהו בית הספר היחיד בארץ הפועל באופן הזה באישור משרד החינוך. בגלל המודל היחודי משרד החינוך מרבה לעשות בדיקות פתע בזמן המבחנים, אך הבנות תמיד עומדות בציפיות. באחת מהפעם בהן נע־רכה ביקורת פתע הבנות היו כה שקועות בבחינה שכלל לא הרגישו במשגיח, שקפץ רק לרגע. נציג משרד החינוך כל כך התפעל מהיושר המפתיע, והשאיר לתלמידות מסר על הלוח: "כל הכבוד לכן!"

חני

עתרת

האולפנה, שנחשבת לאחת היוק־רתיות בציבור הדתי־לאומי, מתהדרת בשיעורי זכאות גבוהים ביותר לבגרות, הנעים בין 98 ל־100 אחוז. "המוטו שלנו הוא מתן אמון בכל תחומי החיים", אמר אתמול ראש האולפנה, הרב משה נוימן. כשהבנות מגיעות לבית הספר הרב מעביר להן שיעורים על החשיבות של אמון ומערכת יחסים בריאה. לדבריו, לרוב מבקשות הת־למידות החדשות לא להשאיר אותן ללא השגחה משום שהן לא בטוחות שיע־מדו במשימה המוסרית הקשה או שהן מעוניינות שתהיה להן אפשרות לשאול שאלות. בהדרגה הן מאמצות את המודל, והמורים עוזבים את הכיתות בזמן הבחינה.

"המשגיחים הביאו את טפסי הבחינה ופ־שוט עזבו את הכיתה" מתארת עתרת, "אנחנו – התלמידות – כבר רגילות לזה, אבל כשאני מספרת על כך לחברות שלי מחוץ לבית הספר הן מופתעות."

גם אמא של עתרת, חני למדה באולפנה בש־נות ה־80, והייתה בת למחזור השלישי. "זה היה ככה מהרגע הראשון", סיפרה האמא, "הרב בהר"ן עצמו הנהיג את השיטה הזו מהיום הראשון של בית הס־פר. האמון לא בא לידי ביטוי רק בבחינות. לא היו אצלנו מנעולים, לא נסגרו בפנינו דלתות ולא הש־גיחו שאכפנו את הכללים ולמרות זאת תמיד הלכנו בתלם. אני שמחה שהבת שלי זוכה להנות מאותה שיטה חינוכית."

משרד החינוך באשר לקיומן של בחינות ללא השגחה באה לידי בי־טוי במכתב של מנהל אגף הבחי־נות, ד"ר משה דקלו, לעו"ד אבי־טל צחור מהפורום המשפטי למען ארץ ישראל – שפנה אליו בסוגיית הפרת טוהר בחינות. "אנו מצידנו מעדיפים לקיים בחינות ללא השגחה תוך הסתמכות מוחלטת על יושרם והגינותם של המורים והתלמידים הנבחנים. זו אינה אטו־פיה" כתב דקלו.

ממשרד החינוך נמסר באופן רשמי כי מדובר במהלך שהחל לפני כשני עשורים ושבעת קיומן של בחינות הבגרות מתקיימות בקרות שוטפות מטעם המשרד, ולכן שיעור ביקורי הפתע במקום גבוהים יחסית לבתי ספר אחרים.

לומדים ומתגייסים

השילוב הראוי

עקיבא נוביק

ישיבת ההסדר הדתית־חילונית הראשונה יוצאת לדרך: נערים ונערות דתיים וחילונים יל־מדו יחד תורה וערכים ב'מדרשת השילוב' ברמת הגולן ואז יתגייסו יחד לצה"ל. בתום השירות ישובו למדרשה.

המדרשה תקום בספטמבר הקרוב ביישוב המעורב נטור שבגולן, ותפעל בה תכנית לימודים ושירות צבאי באורך של 5־6 שנים. לאחר חצי שנת לימוד משותף יתגייסו התלמידים: הבנים לגדוד 50 של הנח"ל, והבנות לחיל החינוך או לגדוד המעורב קר־קל. בתום שנתיים של שירות משותף יחזרו הצעי־רים למדרשה וילמדו בצוותא שנה נוספת שאחריה הבנות תשתחררנה והבנים יחזרו לצה"ל וישלימו 3 שנות שירות.

בינתיים לא פחות מ־45 צעירים וצעירות מכל רחבי הארץ כבר הביעו עניין בהצטרפות למחזור הראשון. לצורך הקמת המדרשה חברו יחד "בית מורשה", "בית מיתרים" והמועצה אזורית גולן. "החשיבות החברתית של המדרשה הזו היא עצומה" הסביר אתמול אודי דרור, בכיר באגף הביטחוני–חב־רתי של משרד הביטחון.

בראש המדרשה עומדים שניים: הרב אביה רוזן מחספין לצד איתמר לפיד, איש חינוך חילוני. "זו בעצם התשובה של הציבור הישראלי לחוק טל" אמר אתמול הרב רוזן. תוכנית הלימודים צפויה להיות מגוונת, ולכלול לצד לימוד תורה ומסורת גם ער־כים של סוציאליזם, צדק חברתי, דמוקרטיה, פיתוח מנהיגות והתנדבות בקהילה.

"אני מאד מתרגש להיות שותף למשהו חדש ולהותיר חותם" סיפר בהתרגשות יונתן, נער חילוני מירושלים. נפתלי אופנהיימר (17) מאפרת שמח על ההחלטה: "אנחנו תשובה לשיוויון בנטל. בהתחלה התלבטתי אם ללכת לפה או לישיבת הסדר רגילה אבל אני שמח – בחרתי נכון."